

Llengües i cultures

A. S. i D.

És ben sabut que la llengua és un reflex de la cultura de la gent que la parla, i, per tant, cada llengua ens ofereix una visió única i irreplicable del món. Aquest fet es fa palès d'una manera evident en les **dites**, **locucions** i **frases fetes** de cada llengua.

Segons la saviesa popular, els catalans som molt casolans: anem a **cal metge**, a **ca l'afartapobres** ('fonda o restaurant barats') o a **can Felip** (més modernament, a **can Roca**), vigilem de no deixar-ho tot com **can seixanta** i que no **se'n vagi** res a **can Pistras**.

Diuen que els catalans som garrepes, i que per això no «donem» ni «paguem» mai res, però no és del tot cert: **donem la llauna** i **donem la tabarra** amb facilitat, sobretot si ens **donen corda**; **donem peixet** i **donem ales** perquè el nostre interlocutor s'enthalenteixi, però sovint acabem **donant carabasses**; de vegades fins i tot **donem crèdit!**; això sí, rarament **donem duros a quatre pessetes**. A més, si hem de **pagar el gust** i **les ganes** o bé **paguem amb la cara** o bé **paguem amb la mateixa moneda**; el que normalment no **paga la pena** és **pagar la festa** ni **pagar els plats trencats**.

En l'àmbit gastronòmic, els catalans fem coses força estranyes: **somniem truites**, **suem la cansalada**, **pesem figues**, **fem el préssec**, **amaguem l'ou...**

D'altra banda, és remarcable que fins i tot en llengües amb les quals el català té un alt grau d'interrelació, com ara el castellà, podem observar diferències significatives. De vegades, per exemple, sembla que competeixin: si una **va de vint-i-un botó**, l'altra **va de veinticinco alfileres**, i si per algun motiu **n'hi ha per a llogar-hi cadires**, en castellà hi ha alguna cosa que *es para alquilar balcones*. Altres vegades, simplement es porten la contrària: si n'hi ha que **són carn i unglà**, n'hi ha que *son uña y carne*; si els uns estan **com el gat i el gos**, els altres estan *como el perro y el gato*; si uns es miren de

cap a peus, els altres ho fan *de pies a cabeza*, i si els criden a taula, en castellà *ya van*, mentre que en català ja **vénen**.

Per a dominar una nova llengua no n'hi ha prou de saber l'equivalència directa de cada mot, sinó que cal immersir-se en la cultura en què s'ha originat i tenir molt presents aquestes expressions col·loquials, perquè és on les necessitats expressives dels parlants han cristal·litzat més clarament el reflex dels trets particulars —o compartits— de cada cultura, i, per tant, l'enriquiment que aporten és doble: lingüístic i cultural.

[*Medicampus*, desembre 2002]